

כניסת משמשת ופולטת להר הבית

(תגובה למאמרו של הרב זרח כהן בגיליון מו)

זכינו ובדורנו השאלה האם פולטת שכבת זרע (והוא הדין משמשת) אסורה בהר הבית היא שאלה מעשית ומשמעותית מאוד. אנו עוסקים בשאלות שלא עסקו בהן הלכה למעשה שנים רבות, ואנו צריכים לדלות מדברי רבותינו, ראשונים ואחרונים, ולהתפלל לחונן לאדם דעת שנזכה לכוון לאמיתה של תורה.

דיון בשאלה האם הפולטת אסורה בהר הבית לא מובא בדברי חז"ל בשום מקום באופן מפורש, ואף בכל דברי הראשונים לא מצאנו שעסקו בשאלה זו. הרב זרח כהן שליט"א, טוען במאמרו שמסתבר שפולטת שכבת זרע אינה אסורה בהר הבית (למעשה כתב שהדבר צריך הכרעת גדולי הדור, ותטבול ללא ברכה), אע"פ שבעל קרי אסור בהר הבית, מכיוון שלפולטת אין דין טומאה היוצאת מהגוף, בשונה מבעל קרי שהוא טמא בטומאה היוצאת מגופו ועל כן נאסר בהר הבית. ואע"פ שקיי"ל שפולטת רואה הויא, מכל מקום אין לה דין טומאה היוצאת מגופה, והביא לכך כמה ראיות. ואף את"ל שיש לה דין טומאה היוצאת מגופה, יתכן שאינה משולחת מן המחנה, שאין לך אלא בעל קרי שהתרבה במפורש מ"וכל זב", ואין לך בו אלא חידושו.

בספרי 'הר הבית כהלכה' (חלק ב סי' יב) ביארתי שלענ"ד יש לפולטת דין בעל קרי לכל דבר, מכיוון שחז"ל ביחס למעמד הר סיני וביחס לטבילת עזרא מכנים את הפולטת כבעל קרי, ואם כן דינה שווה וזהה לבעל קרי.

הרב זרח כתב שאין ללמוד מכך שדינם שווה לעניין כניסה להר הבית, מכמה סיבות:

א. יש מהראשונים הסוברים שבעל קרי דינו כנוגע ואילו פולטת דינה כרואה, ואם כן ברור שאין דינם שווה לכל דבר.

ב. הגמרא דנה האם פולטת רואה או נוגעת, ולא מוכיחה את דינה, לא מדין בעל קרי ולא מדין שילוח מחנות.

ג. לא מצאנו בש"ס שום היקש בין בעל קרי לפולטת שנאמר שהם שווים, ורק מצאנו בהר סיני ובתקנת עזרא השוואה ביניהם ומנין ללמוד מכאן לכל התורה.

ד. הסיבה שבעל קרי משתלח הוא משום טומאה היוצאת מגופו, ואילו פולטת לא מצאנו שנחשבת טומאה היוצאת מגופה, ואדרבה יש ראיות שאינה נחשבת טומאה היוצאת

מגופה, אע"פ שדינה כרואה. ויש חילוק מהותי ביניהם, שטומאה היוצאת מגופו היינו שהוא המקור, אבל פולטת אינה המקור, אע"פ שהיא נטמאת בראייה.

ה. משמשת נחשבת כבעל קרי לעניין סיני ודברי תורה, אך מסתבר שאינה טומאה היוצאת מגופה שהרי טמאה בלי שום יציאה מגופה, ואם כן מותרת בהר הבית. הרי שלא לכל מילי היא כבעל קרי, ואם כן ה"ה לפולטת.

מכיוון שכך, סובר הרב זרח שמשמשת ופולטת אינן אסורות בהר הבית, שלא נאסר אלא בעל קרי הטמא בטומאה היוצאת מגופו ונלמד במפורש מהפסוק שאסור בהר הבית, מה שאין כן פולטת שלא מצאנו שום מקור לאסור כניסתה להר הבית.

לענ"ד, משמשת ופולטת אסורה בהר הבית מהתורה, כדין בעל קרי, ואין כל מקום לחלק ביניהם בדין זה, כפי שיתבאר.

להבנת, פולטת (וה"ה משמשת) אין דינה כדין בעל קרי, אלא היא גופא נחשבת בעל קרי, וממילא כשהתורה אוסרת בעל קרי בהר הבית, וכאשר חז"ל משמיעים לנו שבעל קרי אסור בהר הבית, הם כוללים בדבריהם הן את הגבר שיצא ממנו שכבת זרע, והן את האישה ששמשה או שפלטה שכבת זרע, ואין כל חילוק ביניהם.

יש ללמוד שפולטת נחשבת בעל קרי ומשולחת מהר הבית, משלוש סיבות.

א. הפסוק שונה את דין טומאת המשמשת ביחד עם דין האיש שיצא ממנו ש"ז, זה לשון הפסוק (ויקרא טו, יח): "וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ לְשֹׁכֵב וְרָחַצוּ בַמַּיִם וְנִטְמְאוּ עַד הָעֶרֶב". התורה משווה את המשמשת לבעל קרי ומביאה את דין טומאתם בחדא מחתא ואם כן מסתבר שגם לעניין שילוח מחנות דינם שווה.

כמו כן, התורה משווה את פולטת לבעל קרי לעניין הר סיני. יתרה מכך, האיש צווה "הָיוּ נִכְנְיָם לְשִׁלְשֻׁת יָמִים אֶל תַּגְּשׁוּ אֶל אֱשֵׁה", היינו הציווי על הגבר להיות טהור מבעל קרי נלמד מהציווי שאשה תהיה טהורה מדין פולטת. ואם כן גם מסיני יש ללמוד שדינם שווה.

בפסוק העוסק בטומאת הנדה נאמר "וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָה", חז"ל לומדים מהמילה "ייהיה" שגם פולטת מטמאה בפנים כבחוץ. מכאן יש ללמוד שטומאת הפולטת דומה לטומאת הנדה שהיא נחשבת כטומאה היוצאת מגופה ממש.

הגמרא דנה בשיטת ר"ש שאינו סובר שפולטת מטמאה בפנים כבחוץ, האם היא רואה או נוגעת, ומסיקה שלכו"ע היא רואה (י"א שלומד מ"ייהיה", ויש אומרים שלומד מסיני). המשמעות הפשוטה של היותה רואה היא שהיא נחשבת כבעל קרי, היינו שכפי שהוא טמא בטומאה היוצאת מגופו, כך גם היא רואה, היינו נחשבת שטומאה יוצאת מגופה ואינה טמאה משום שנוגעת בשכבת זרע. ואם כן הרי היא בגדר הטמאים שטומאה יוצאת מגופם האסורים בהר הבית.

כניסת משמשת ופולטת להר הבית

כפי שהזכרנו, חז"ל מכנים את הפולטת בעל קרי. יש לשים לב, חז"ל לא אומרים שיש לה דין כמו בעל קרי בדברים מסוימים, אלא הם מכנים אותה בעל קרי. כך לשון הגמרא במסכת נדה דף מב ע"א: "מדאחמיר רחמנא אבעלי קריין בסיני - רואה הויא...". הרי שהגמרא מכנה אותה בשם עצם של בעל קרי.

כך גם הברייתא במסכת ברכות דף כב ע"א: "הזבים והמצורעים ובאין על נדות - מותרים לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, לשנות במשנה וגמרא ובהלכות ובאגדות, אבל בעלי קריין אסורים", ובעלי קריין היינו משמשת ופולטת כמפורש שם במשנה.

כך גם מובא במסכת בבא קמא דף פב ע"א: "עשרה תקנות תיקן עזרא: שקורין במנחה בשבת... ותיקן טבילה לבעלי קריין". בגמרא שם לא מוזכר כלל משמשת ופולטת אלא רק בעל קרי, ואעפ"כ פשוט שמדובר גם על פולטת ומשמשת כמפורש במשנה ובגמרא בברכות כנ"ל. אם כן, כאשר חז"ל אומרים לנו שבעל קרי אסור בהר הבית, הרי משמשת ופולטת נכללים בדבריהם, ואם היה למשמשת ופולטת שכבת זרע דין שונה מאיש שיצא ממנו שכבת זרע, היו חז"ל צריכים להשמיע לנו חידוש זה.

מכיוון שכך, לענ"ד פשוט שפולטת אסורה בהר הבית ואין כל מקום לחלק בין דין הפולטת שכבת זרע לדין איש שיצאה ממנו שכבת זרע.

כעת אשיב לטענות והקושיות של הרב זרח מהם עולה שלכאורה יש לחלק בין בעל קרי לפולטת, כפי סדר הטענות שהבאנו לעיל.

א. הגמרא דנה רק ביחס לפולטת אליבא דר"ש, אך משמשת לכו"ע מטמאה בפנים כבחוזן והפסוק משווה את טומאתה עם טומאת בעל קרי כנ"ל.

גם אם יש חילוק בין בעל קרי לפולטת בדין נוגע או רואה, הרי שזה רק בשאלת ההגדרה מתי ואיך הם נכנסים לגדר היותם בעל קרי (והם הנפק"מ שהגמרא הביאה בין רואה לנוגע), אך בעצמות דינם כבעל קרי אין כל חילוק (ועיין משנת ר' אהרן טהרות סי' כו, ובחזו"א נדה סי' רטו דף כב ע"א).

ב. מסיבה זו הגמרא לא מוכיחה האם פולטת היא רואה או נוגעת מדין בעל קרי או מדין שילוח מחנות, שכאמור יתכן לומר שבעל קרי הוא נוגע ואעפ"כ משולח, ששילוח בעל קרי ממחנה לויא אינו מחמת שהוא רואה, אלא מגזירת הכתוב שבעל קרי משולח מהר הבית.

(אומנם ניתן להבין שאכן דין שילוח מחנות תלוי האם לבע"ק יש דין רואה או נוגע, ויש מה להאריך בזה, וע"כ הגמרא לא יכלה להוכיח מדין זה, שהרי הא בהא תליא. ומה שהקשה המנ"ח מדוע הגמרא לא הביאה נפקותא זו בין רואה לנוגע, אפשר לומר תנא

ושייר. בכ"ג קיי"ל שלבע"ק ולפולטת יש דין רואה, וא"כ גם לפי הבנה זו שניהם משולחים מהר הבית).

ג. כפי שנתבאר, חז"ל לא אומרים שיש לפולטת דין בעל קרי לגבי הר סיני ולגבי דברי תורה, אלא מכנים אותה בעל קרי. אם כן, כאשר חז"ל אומרים במקום אחר שבעל קרי משולח מהר הבית, והם אינם מסייגים את הפולטת, מנין לנו להוציא את הפולטת, הרי חז"ל אמרו שהיא בכלל בעלי קריין.

ומשמע להדיא ברמב"ם (הלכות שאר אבות הטומאה פ"ה הל' ט, יא, ו-טו) שיש לפולטת דין בעל קרי לכל דבר, וכן משמע להדיא במאירי במסכת נדה דף מא ע"ב.

ד. ראשית, הסיבה שבעל קרי משתלח הוא מגזירת הכתוב "ויצא אל מחוץ למחנה, לא יבוא אל תוך המחנה", ואם כן יתכן לומר שפולטת אסורה בהר הבית אפילו אם נאמר שאין לה דין טומאה היוצאת גופה.

שנית, כפי שנתבאר, פולטת היא רואה ואם כן נחשבת כטומאה היוצאת מגופה.

ה. הראיה העיקרית שהרב זרח הביא לומר שהיא אינה נחשבת טומאה היוצאת מגופה, היא מחלת חו"ל, שבה כתוב שהיא אסורה למי שטומאה יוצאת עליו מגופו, ולא מוזכר שם פולטת אלא בעלי קריין בלבד. זאת ועוד, הרי"ף, הרמב"ם והשו"ע כתבו שחלת חו"ל מותרת לקטן שלא ראה קרי ולאשה שלא ראתה נדה, ואם פולטת אסורה היו צריכים לומר לאשה עד שתינשא. וכן כתבו שלכוהן גדול מותר לאחר שטבל לקריו, ולא כתבו שה"ה לפולטת, ואם כן משמע שלפולטת מותר בכ"ג כיוון שאין לה דין טומאה היוצאת מגופה.

לענ"ד פשוט שפולטת נחשבת טומאה היוצאת מגופה כבעל קרי, ואסורה בחלת חו"ל, ולא היה צריך לומר זאת שהרי זה פשוט שאין כל חילוק בין כוהן בעל קרי לכוהנת ששימשה. ומה שאמרו באיש עד שיראה קרי ובאשה עד שתהא נדה, חז"ל נקטו מציאות שלא מצריכה כלל טבילה, וסתם אישה נישאת לאחר שנעשית נדה (כך נראה לי, אע"פ שמתקדשת אף בהיותה צעירה). אך כנ"ל וודאי שאם נישאה ונטמאה אסורה עד שתטבול. וכבר הביא הרב זרח שכן כתבו בדרך-אמונה ובחלת-לחם.

ו. כנ"ל לענ"ד פשוט שגם משמשת נחשבת טומאה היוצאת מגופה, שכאמור הפסוק השווה בין בעל קרי למשמשת, וחז"ל למדו מהפסוק שמשמת ופולטת מטמאות בפנים כבחוק, היינו שנחשבות כטומאה עצמית, היינו כטומאה היוצאת מגופם, וכאמור חז"ל למדו שפולטת ומשמשת דינם שווה ושתייהן נחשבות בעל קרי.

למעשה, מדברי כמה אחרונים עולה שלפולטת יש דין בעל קרי ומשולחת מהר הבית. ראשית, המנחת חינוך אומנם הסתפק בדין פולטת במצוה קפא, אבל במצוה תקסה כתב להדיא שהיא אסורה בהר הבית ויש לה דין טומאה היוצאת מגופה.

כניסת משמשת ופולטת להר הבית

כך כתב האבני-נזר (יו"ד סי' רמ), וכן כתב הצפנת-פענח (הלכות סוטה פ"ג ה"א), וכן משמע מדברי החזון-איש (נדה סי' רטו דף כב ע"א), כך כתב הגרשז"א בשו"ת מנחת שלמה (תניינא סי' נח אות ג), וכן כתב הגר"ש גורן זצ"ל בספר 'הר הבית' (פרק ל). וכאמור כך עולה מדברי החלת-לחם והדרך-אמונה.

על פי כל הנ"ל נראה לענ"ד שיש לנקוט להלכה שלפולטת יש דין בעל קרי ועל כן אסורה בהר הבית, ותטבול בברכה.

